

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Budżetu i Finansów

KBF.410.001.13.2016

P/16/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa

T +48 22 444 52 31, F +48 22 444 52 24

kbf@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2015 r. Bank Gospodarstwa Krajowego
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Budżetu i Finansów
Kontroler	Andrzej Eisenbart, główny specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr 99166 z dnia 8 stycznia 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Bank Gospodarstwa Krajowego, 00-955 Warszawa, Al. Jerozolimskie 7
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mirosław Panek, p.o. Prezesa Zarządu od dnia 8 marca 2016 r., a do dnia 7 marca 2016 r. Dariusz Kacprzyk (dowód: akta kontroli str. 3- 6)

II. Wprowadzenie

W 2015 r. Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK lub Bank) prowadził obsługę bankową Ministra Finansów. Bank realizował zadania związane z przyjmowaniem wolnych środków przekazywanych Ministrowi Finansów w depozyt lub zarządzanie oraz ich zwrotem, a także inne operacje związane z konsolidacją środków publicznych. BGK pełnił rolę centralnego podmiotu płatniczego do realizacji płatności dla beneficjentów programów finansowanych z udziałem środków europejskich, obsługi lokat złotych i walutowych oraz sprzedaży walut obcych.

Celem kontroli była ocena wykonania przez Bank zadań związanych z obsługą budżetu państwa i budżetu środków europejskich. Zakres kontroli obejmował realizację zadań związanych z obsługą:

- rachunków bankowych, o których mowa w art. 196 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹, obejmujących swoim zakresem przedmiotowym operacje w zakresie: konsolidacji finansów publicznych, środków przyjętych w depozyty sądowe, zadań specjalnych zleczanych przez Ministra Finansów oraz pożyczek dla zakładów opieki zdrowotnej,
- operacji w ramach rachunków bankowych, otwartych na podstawie umów zawartych z Ministrem Finansów, do obsługi: dochodów budżetu środków europejskich, płatności z budżetu środków europejskich oraz środków europejskich w części dotyczącej Wspólnej Polityki Rolnej (WPR),
- płatności z budżetu państwa w ramach krajowego współfinansowania, na podstawie umów zawartych z dysponentami części budżetowych.

W celu sfinansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa oraz zarządzania długiem Skarbu Państwa do dyspozycji Ministra Finansów w 2015 r. pozostawała łączna kwota 2.311.260,3 mln zł – w ramach konsolidacji finansów publicznych i zarządzania depozytami sądowymi.

¹ Dz. U. z 2013 r., poz. 885, ze zm.

W 2015 r., w ramach umowy z Ministrem Finansów z dnia 8 maja 2004 r., Bank zrealizował 129,9 mln zł odsetek od otwartych depozytów terminowych i typu overnight. Na podstawie umowy z Ministrem Finansów z dnia 9 maja 2009 r., Bank zrealizował 4,8 mln zł odsetek od otwartych depozytów terminowych i typu overnight oraz uzyskał 27.802,5 mln zł w wyniku sprzedaży 6.493,0 mln EUR.

W 2015 r. na rachunku dochodów środków europejskich zgromadzono kwotę 64.465,7 mln zł.

Jednostki złożyły 96.428 zleceń płatności na kwotę 43.573,6 mln zł². Zrealizowano 96.524 zleceń płatności na kwotę 43.714,6 mln zł.

W 2015 r. na rachunkach bankowych do obsługi płatności z udziałem środków europejskich oraz na rachunku do obsługi środków europejskich WPR dostępne były środki w łącznej kwocie 71.224,2 mln zł. Z rachunków zrealizowano wypłaty na kwotę 70.779,7 mln zł oraz przekazano do NBP na rachunek Ministra Finansów odsetki od lokat typu overnight w kwocie 10,8 mln zł.

Na koniec 2015 r. w ramach krajowego współfinansowania dysponenci złożyli zlecenia płatności na kwotę 85,6 mln zł. Bank zrealizował płatności na łączną kwotę 86,1 mln zł.

III. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie³ realizację przez Bank Gospodarstwa Krajowego zadań związanych z obsługą bankową budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2015 roku.

Bank prowadził w 2015 r. bankową obsługę budżetu państwa i budżetu środków europejskich zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych, rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa⁴ oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz przekazywania informacji dotyczących tych płatności⁵. Powierzone zadania realizowane były zgodnie z postanowieniami umów zawartych z Ministrem Finansów na prowadzenie rachunków bankowych.

Bank prawidłowo i terminowo wykonywał obowiązki określone w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie⁶.

Bank przestrzegał zasad udzielania pomocy publicznej na rzecz podmiotów, określonych w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2005 r. o pomocy publicznej i restrukturyzacji publicznych zakładów opieki zdrowotnej⁷ oraz zasad związanych z nadzorowaniem realizacji umów o pożyczkę.

Pozytywnie oceniono także realizację zadań zgodnie z warunkami określonymi w umowach zawartych przez Bank z dysponentami części budżetu państwa w zakresie obsługi bankowej płatności budżetu państwa w ramach krajowego współfinansowania.

² Bez anulowanych 1.729 zleceń na kwotę 304,1 mln zł.

³ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 roku Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę opisową.

⁴ Dz. U. z 2016 r. poz. 69.

⁵ Dz. U. z 2016 r. poz. 75.

⁶ Dz. U. z 2014 r. poz. 1864.

⁷ Dz. U. Nr 78, poz. 684, ze zm.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Obsługa rachunków bankowych

Opis stanu
faktycznego

W 2015 r. BGK kontynuował realizację zadań związanych z przyjmowaniem wolnych środków przekazywanych Ministrowi Finansów w depozyt lub zarządzanie oraz ich zwrotem, a także inne operacje związane z konsolidacją środków publicznych.

Od 2015 r. w związku ze zmianą w 2014 r. ustawy o finansach publicznych⁸, rozszerzony został katalog jednostek sektora finansów publicznych zobligowanych do przekazywania Ministrowi Finansów wolnych środków w depozyt lub zarządzanie (konsolidacja finansów publicznych) o: instytucje gospodarki budżetowej, państwowe instytucje kultury, samodzielne, publiczne zakłady opieki zdrowotnej, dla których podmiotem tworzącym jest minister, centralny organ administracji rządowej, wojewoda lub uczelnia medyczna, Polską Akademię Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Nowelizacja powyższej ustawy oraz ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych⁹ spowodowała, iż wprowadzone zostały nowe regulacje, tj.:

- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie¹⁰,
- umowa zawarta w dniu 19 grudnia 2014 r. pomiędzy Ministrem Finansów a Bankiem Gospodarstwa Krajowego w sprawie przyjmowania wolnych środków przekazanych w depozyt lub zarządzanie ich zwrotu oraz innych operacji związanych z konsolidacją środków publicznych¹¹.

Jednocześnie w styczniu 2015 r. BGK wprowadził „Regulamin otwierania i prowadzenia rachunków bankowych w złotych podlegających konsolidacji finansów publicznych”. Określone w nim zasady przyjmowania wolnych środków przez Ministra Finansów w depozyt i lub zarządzanie oraz zasady otwierania i prowadzenia rachunków bankowych, poza rozszerzeniem katalogu podmiotów, nie wprowadziły zasadniczych zmian.

(dowód: akta kontroli str. 7-9)

W 2015 r. spośród 381 jednostek objętych konsolidacją finansów publicznych, faktycznie w konsolidacji uczestniczyły 362 jednostki sektora finansów publicznych. Ich liczba w porównaniu do 2014 r. wzrosła o 289 jednostek. Według stanu na 31 grudnia 2015 r., w ramach zawartych z BGK umów otwarto 2.109 rachunków bankowych, tj. o 1.077 więcej niż w 2014 r., z których wolne środki przekazywane były na rachunki Ministra Finansów.

Ponadto Minister Finansów, na podstawie art. 83a znowelizowanej ustawy o finansach publicznych, od 2015 r. został upoważniony do czasowego zarządzania środkami finansowymi przechowywanymi na „rachunkach

⁸ Ustawa z dnia 26 września 2014 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. z 2014 r. poz. 1626.

⁹ Dz. U. z 2014 r., poz. 873, ze zm. Nowelizacja tej ustawy miała charakter głównie formalny, nie wpływając na sposób obsługi i funkcjonalności produktów BGK.

¹⁰ Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2015 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1864) i uchyliło rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 15 kwietnia 2011 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie (Dz. U. Nr 81, poz. 443).

¹¹ Poprzednio obowiązywała umowa z dnia 18 kwietnia 2011 r. w sprawie przyjmowania wolnych środków przekazanych w depozyt lub zarządzanie ich zwrotu oraz innych operacji związanych z konsolidacją środków publicznych.

depozytowych Ministra Finansów” w BGK, przyjmowanych do depozytów sądowych lub składanych na tych rachunkach na podstawie odrębnych przepisów.

W dniu 3 grudnia 2014 r. Minister Finansów zawarł z BGK umowę w sprawie wykonywania przez Bank czynności związanych z obsługą rachunków depozytowych Ministra Finansów. W ramach tej umowy BGK zobowiązał się do wykonywania czynności związanych z przyjmowaniem na rachunki depozytowe Ministra Finansów depozytów sądowych oraz ich zwrotem, w tym głównie związanych z obsługą rachunków depozytowych Ministra Finansów, rachunków pomocniczych overnight i overnight – odsetki dla sądów. Zgodnie z § 2 pkt 3 ww. umowy Bank miał zapewnić w szczególności:

- ewidencję analityczną środków dla poszczególnych depozytów sądowych w ramach każdego rachunku depozytowego Ministra Finansów,
- dzienne naliczanie odsetek oraz okresową kapitalizację odsetek należnych z tytułu przekazanych w każdy depozyt sądowy,
- możliwość wymiany informacji z centralnym systemem informatycznym zapewniającym obsługę gospodarki finansowej sądów w zakresie stanu każdego depozytu sądowego (kapitału i odsetek), wpłat i wypłat z każdego depozytu sądowego.

Bank, zgodnie z zawartą z Ministrem Finansów umową rachunku bankowego z dnia 3 grudnia 2014 r., otworzył, według stanu na koniec 2015 r., dla 293 sądów rejonowych, okręgowych, apelacyjnych i wojskowych 885 rachunków depozytowych w PLN oraz w walutach obcych¹².

W 2015 r. 284 sądy przekazywały zgromadzone środki na „rachunki depozytowe Ministra Finansów”. Środki gromadzone na tych rachunkach z końcem dnia roboczego podlegały przekazaniu na depozyt overnight.

(dowód: akta kontroli str. 39-70, 194)

W 2015 r. w celu sfinansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa oraz zarządzania długiem Skarbu Państwa, do dyspozycji Ministra Finansów pozostawała łączna kwota 2.311.260,3 mln zł, z tego:

- 284.247,3 mln zł¹³ w ramach depozytów terminowych; kwota ta była o 26,8% wyższa niż w 2014 r. (224.110,4 mln zł¹⁴); lokaty terminowe nowych jednostek podlegających konsolidacji w 2015 r. wyniosły 18.805,1 mln zł (6,6%),
- 1.120.793,9 mln zł¹⁵ stanowił łączny wolumen operacji polegających na przyjmowaniu, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych, przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie, automatycznym lokowaniu przez Bank na depozytach overnight niewykorzystanych przez jednostki środków na koniec dnia roboczego; był on wyższy niż w 2014 r. (816.851,9 mln zł¹⁶) o 37,2%; lokaty overnight nowych jednostek podlegających konsolidacji w 2015 r. wyniosły 282.256,7 mln zł (25,2%),

¹² Faktycznie w 2015 r. środki przekazywało 284 sądy, dla których otwartych zostało 852 rachunki. W 2015 r. środków nie przekazywało 8 sądów wojskowych oraz Sąd Apelacyjny w Łodzi, które miały otwarte 33 rachunki bankowe.

¹³ W tym stan depozytów terminowych czynnych na dzień 1 stycznia 2015 r. – 24.081,5 mln zł, depozytów założonych w 2015 r. – 258.561,9 mln zł oraz depozytów zerwanych w trakcie roku – 1.603,9 mln zł.

¹⁴ W tym stan depozytów terminowych czynnych na dzień 1 stycznia 2014 r. – 21.787,0 mln zł, depozytów założonych w 2014 r. – 202.274,9 mln zł oraz depozytów zerwanych w trakcie roku – 48,5 mln zł.

¹⁵ W tym stan depozytów overnight na dzień 1 stycznia 2015 r. (przechodzących z 2014 r.) wynosił 4.131,7 mln zł.

¹⁶ W tym stan depozytów overnight na dzień 1 stycznia 2014 r. (przechodzących z 2013 r.) wynosił 6.311,9 mln zł.

- 906.219,1 mln zł – łączny wolumen depozytów sądowych przekazywanych w 2015 r., zgodnie z art. 83a ufp, na depozyty overnight; średni miesięczny stan depozytów sądowych overnight wahał się od 235,1 mln zł w styczniu do 3.059,8 mln zł we wrześniu 2015 r., a średni roczny stan depozytów sądowych overnight wyniósł 2.482,8 mln zł.

Na koniec grudnia 2015 r. czynna wielkość depozytów¹⁷ wyniosła 36.676,4 mln zł, z tego na depozytach terminowych ulokowano 26.662,5 mln zł, na depozytach konsolidacyjnych overnight 5.870,7 mln zł, a na depozytach sądowych overnight 4.143,2 mln zł. Średni stan środków pozyskanych w ramach konsolidacji wynosił 30.372,9 mln zł, z czego na rachunkach depozytów terminowych 25.371,8 mln zł, a na rachunkach konsolidacyjnych typu overnight 5.001,1 mln zł.

W 2015 r. długość lokat terminowych wynosiła od kilku dni do 12 miesięcy. Najwięcej wolnych środków lokowanych było, analogicznie jak w latach ubiegłych, przez Narodowy Fundusz Zdrowia, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców oraz Fundusz Pracy.

Bank naliczył i wypłacił w 2015 r. jednostkom, których wolne środki Minister Finansów wykorzystywał w celu sfinansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa oraz zarządzania długiem Skarbu Państwa, 523,2 mln zł odsetek, w tym 479,0 mln zł z tytułu zakończonych 6.393 depozytów terminowych, 25,4 mln zł z tytułu depozytów overnight jednostek biorących udział w konsolidacji finansów publicznych oraz 18,9 mln zł z tytułu depozytów overnight depozytów sądowych.

W 2015 r. podmioty zerwały 35 depozytów terminowych na łączną kwotę 1.603,9 mln zł, z tego dwa depozyty zerwane przez Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (1.000,0 mln zł) oraz trzy przez Narodowy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (452,0 mln zł).

Odsetek zerwanych lokat w stosunku do utworzonych w okresie objętym kontrolą wyniósł 0,6% i w porównaniu do 2014 r. zwiększył się o 0,6 punktu procentowego.

(dowód: akta kontroli str. 9-14, 71-147)

Szczegółowym badaniem objęto 10 depozytów terminowych oraz 10 depozytów overnight na łączną kwotę 1.161,6 mln zł. We wszystkich przypadkach BGK, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych i rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 14 grudnia 2014 r. zakładał lokaty oraz dokonywał ich zwrotu na rachunki bankowe jednostek wraz z prawidłowo naliczonymi odsetkami.

(dowód: akta kontroli str. 148-193)

Analiza ewidencji księgowej prowadzonej przez BGK dla Sądu Okręgowego w Warszawie¹⁸ w zakresie depozytów sądowych wykazała, iż ewidencja analityczna prowadzona była oddzielnie dla każdego depozytu (mikrorachunku), a Sąd miał zapewnioną możliwość wymiany informacji z centralnym systemem informatycznym BGK, umożliwiającą mu obsługę gospodarki finansowej w zakresie każdego mikrorachunku, tj. wpłat na mikrorachunek oraz wypłat z mikrorachunku. Odsetki naliczane były dla każdego depozytu sądowego oddzielnie, zgodnie z art. 83a ust. 3 ustawy o finansach publicznych.

(dowód: akta kontroli str. 12-14, 195-248, 298, 467)

BGK, w celu utrzymania płynności przepływów finansowych, od 4 maja 2011 r., korzysta z kredytu technicznego, udzielanego przez bank centralny w drodze

¹⁷ To jest depozytów nie rozwiązanych na dzień 31 grudnia 2015 r.

¹⁸ Informacje pobrano z Sądu Okręgowego w Warszawie na podstawie art. 29 ust. 2 pkt f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz 1096).

przeniesienia na rzecz NBP praw z papierów wartościowych nominowanych w złotych zdeponowanych w Rejestrze Papierów Wartościowych lub Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych S.A. Zasady udzielania, zabezpieczania, wykorzystania i spłaty kredytu technicznego zostały określone w „Regulaminie refinansowania banków kredytem lombardowym oraz kredytem w ciągu dnia operacyjnego przez NBP”¹⁹. Minister Finansów, w związku ze zwiększeniem od 2015 r. liczby jednostek sektora finansów publicznych podlegających obowiązkowi przekazywania Ministrowi Finansów wolnych środków w depozyt lub zarządzanie (wliczając w to także depozyty sądowe przekazywane przez jednostki sądownictwa w czasowe zarządzanie środkami finansowymi przechowywanymi na „rachunkach depozytowych Ministra Finansów”), zobowiązał się do udzielenia Bankowi każdego dnia roboczego pożyczek obligacji skarbowych o wartości 42 mld zł²⁰. Przeniesienie praw z papierów wartościowych, w wysokości 36 mld zł, na rzecz NBP stanowiło podstawę do udzielenia przez NBP kredytu technicznego. W 2015 r. wysokość kredytu technicznego udzielanego przez NBP w każdym dniu roboczym roku wynosiła 31,9 mld zł. W 2015 r. podobnie jak w 2014 r. nie wystąpiła sytuacja niedotrzymania przez BGK terminu zwrotu kredytu technicznego ani konieczność uruchomienia obligacji skarbowych stanowiących rezerwę pod ten kredyt.

(dowód: akta kontroli str. 249-266)

BGK prowadził także, na podstawie umów zawartych z Ministrem Finansów, obsługę rachunków specjalnych. Zgodnie z postanowieniami umowy z dnia 21 maja 2004 r. w sprawie prowadzenia rachunków bankowych specjalnych oraz zawierania transakcji warunkowych w zakresie prowadzenia rachunków lokat terminowych, zawierania transakcji typu REPO i sell-buy-back Bank:

- otworzył 201 depozytów terminowych na kwotę 463,7 mld PLN, od których naliczono i przekazano na rachunek Ministra Finansów odsetki w kwocie 104,1 mln PLN,
- przyjął 426 depozytów typu overnight na kwotę 468,4 mld PLN; od tych operacji naliczono i przekazano na rachunek Ministra Finansów odsetki w kwocie 25,8 mln PLN.

W 2015 r. Bank nie realizował transakcji typu sell-buy-back²¹.

(dowód: akta kontroli str. 15, 280-297)

Realizując postanowienia umowy z dnia 8 maja 2009 r. w sprawie rachunków lokat specjalnych w zakresie otwierania i prowadzenia rachunków lokat terminowych specjalnych oraz zlecenia zakupu i sprzedaży walut obcych, w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 r., założono:

- 27 depozytów terminowych na kwotę 6.000,0 mln EUR oraz 39 depozytów w wysokości 5.943,0 mln USD, od których naliczono i przekazano na rachunek Ministra Finansów odsetki w kwocie 4,8 mln zł,
- 252 depozyty overnight w łącznej kwocie 95.196,0 mln EUR oraz 9 depozytów w kwocie 1.825,0 mln USD, w wyniku czego naliczono i przekazano na rachunek Ministra Finansów odsetki w wysokości 0,02 mln zł,

¹⁹ Dz. Urz. NBP Nr 4 z dnia 15 marca 2010 r.

²⁰ Zgodnie z § 7 ust. 2 umowy z dnia 14 grudnia 2014 r., Minister Finansów zobowiązał się do okresowego zwiększenia pożyczki w wysokości 42 mld zł o obligacje skarbowe, których wartość nominalna nie przekracza 6 mld zł.

²¹ W 2014 r. BGK realizował na zlecenie Ministra Finansów 11 transakcji na łączną kwotę 3.924,1 mln zł.

a także dokonano sprzedaży 6.493,0 mln EUR, w wyniku czego na rachunek Ministra Finansów przekazano kwotę 27.802,5 mln zł.

(dowód: akta kontroli str. 14-15, 267-279)

W wyniku kontroli dziesięciu lokat terminowych stwierdzono, że Bank realizował je zgodnie z dyspozycjami Ministra Finansów. Odsetki należne od lokat terminowych były prawidłowo naliczane, przewalutowywane na złote oraz niezwłocznie przekazywane na rachunek Ministra Finansów w NBP.

(dowód: akta kontroli str. 299-369)

W 2015 r. BGK podejmował czynności związane z obsługą pożyczek udzielonych zakładom opieki zdrowotnej zgodnie z dyspozycją art. 36 ustawy o pomocy publicznej i restrukturyzacji publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz postanowieniami umowy z dnia 17 czerwca 2005 r. zawartej z Ministrem Finansów. Spośród udzielonych przez Bank w imieniu Skarbu Państwa 562 pożyczek na kwotę 2.224,0 mln zł, w tym 558 zakładom opieki zdrowotnej w łącznej kwocie 2.195,2 mln zł oraz czterem jednostkom badawczo rozwojowym na kwotę 28,8 mln zł, na koniec 2015 r. w obsłudze pozostawały trzy pożyczki o łącznej wartości 9,9 mln zł, z tego 2,2 mln zł udzielone publicznym zakładom opieki zdrowotnej oraz 7,7 mln zł jednostkom badawczo rozwojowym.

W 2015 r. BGK umorzył należność w kwocie 0,2 mln zł z tytułu pożyczki udzielonej jednemu podmiotowi wobec spełnienia przez niego przesłanek określonych w art. 35ba ust. 10 wyżej wymienionej ustawy.

W 2015 r. Bank kontynuował działania windykacyjne wobec dwóch zakładów opieki zdrowotnej mających zaległości w spłacie zobowiązań wobec Skarbu Państwa. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kostrzynie nad Odrą w likwidacji posiadał niespłacone zaległości w kwocie 5,6 mln zł (w tym kwota główna – 2,8 mln zł), a Szpital Wojewódzki w Łomży, w wyniku nieprawidłowo wydatkowanych środków, miał zaległość w kwocie 0,3 mln zł (kwota główna – 0,2 mln zł). Prowadzone działania windykacyjne zakończyły się odzyskaniem w grudniu 2015 r. kwoty 5,6 mln zł, a w styczniu 2016 r. – 0,3 mln zł, które zostały przekazane na rachunek Skarbu Państwa.

(dowód: akta kontroli str. 370-466)

Za świadczone przez BGK usługi bankowe, Minister Finansów zapłacił w 2015 r. prowizję w wysokości 17,6 mln zł. Ponadto jednostki i dysponenci zapłacili Bankowi w 2015 r. kwotę 7,2 mln zł z tytułu opłat i prowizji za dokonywane przez nich czynności bankowe oraz z tytułu prowizji za sprzedaż walut.

(dowód: akta kontroli str. 471)

Ustalone
nieprawidłowości

W zakresie realizacji zadań związanych z obsługą rachunków bankowych budżetu państwa nie stwierdzono nieprawidłowości.

2. Obsługa bankowa dochodów i płatności z budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

Bank pełnił rolę centralnego podmiotu płatniczego do realizacji płatności dla beneficjentów programów finansowanych z udziałem środków europejskich. W 2015 r. BGK kontynuował prowadzenie obsługi budżetu środków europejskich w ramach Perspektywy Finansowej 2007-2013 (PF 2007-2013), zgodnie

z zawartymi z Ministrem Finansów w 2009 r. i 2010 r. umowami na prowadzenie rachunków oraz aneksami do tych umów²². W 2015 r. na podstawie zawartego aneksu nr 1 do umowy z dnia 18 listopada 2009 r., został otwarty nowy rachunek bankowy do obsługi płatności w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020 (PF 2014-2020).

W ramach portalu komunikacyjnego BGK-Zlecenia Bank udostępnił Ministrowi Finansów możliwość składania, w formie elektronicznej, dyspozycji realizacji płatności z tytułu dokonanych zwrotów środków nadpłaconych lub niesłusznie przekazanych na rachunki do obsługi płatności w ramach PF 2007-2013 oraz PF 2014-2020.

W 2015 r. na niezmienionych zasadach funkcjonowały:

- elektroniczny system obsługi bankowej służący do dokonywania operacji na rachunku do obsługi środków europejskich WPR; Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi z upoważnienia Ministra Finansów realizował płatności na rzecz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Agencji Rynku Rolnego, a Minister Finansów wydawał dyspozycje o przekazywaniu środków na rachunki urzędów wojewódzkich²³; na rachunku tym rejestrowane były operacje łącznie w zakresie obu Perspektyw Finansowych,
- elektroniczny system obsługi bankowej programów finansowanych z budżetu środków europejskich w ramach PF 2007-2013 w tym: Narodowej Strategii Spójności 2007-2013, Programu Operacyjnego Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014, Szajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SPPW) oraz PF 2014-2020; system ten wykorzystywany jest do podglądu obu rachunków bankowych oraz generowania historii transakcji płatniczych za wybrany okres bieżący oraz okres poprzedniego roku kalendarzowego;
- portal BGK-Zlecenia, umożliwiający elektroniczne składanie zleceń płatności²⁴; w 2015 r. obowiązywał Regulamin „Usługi portalu komunikacyjnego BGK-Zlecenia dla instytucji składających zlecenia płatności ze środków europejskich i krajowego współfinansowania oraz dla dysponentów w zakresie przekazywania informacji o zleceniach płatności ze środków europejskich w BGK”, umożliwiający między innymi samodzielne dokonywanie przez zleceńodawców w powyższym systemie korekt złożonych zleceń płatności oraz ich anulowania „on line”, bez konieczności przesyłania dyspozycji do Banku, rezygnację z obowiązku przesyłania w formie papierowej raportów i informacji; użytkownicy systemu mieli bezpośredni dostęp do danych dotyczących zleceń płatności, zwrotów w rejestrach w trybie „on line” oraz korekty zwrotów.

Wykorzystując możliwość dokonywania korekt złożonych zleceń płatności, ich anulowania oraz korekt zwrotów w formie elektronicznej, w badanym okresie instytucje:

- dokonały 694 korekt zleceń płatności, w tym 568 korekt zleceń płatności w ramach PF 2007-2013 i 126 korekt zleceń płatności w ramach PF 2014-2020,
- anulowały 1.725 zleceń płatności na łączną kwotę 303,3 mln zł, w tym 310 zleceń na kwotę 296,3 mln zł w ramach PF 2007-2013 oraz 1.415 zleceń na kwotę 7,0 mln zł w ramach PF 2014-2020,

²² Umowy: z dnia 15 stycznia 2010 r. na prowadzenie rachunku bankowego w złotych do obsługi środków europejskich w części dotyczącej Wspólnej Polityki Rolnej, z dnia 18 listopada 2009 r. na prowadzenie rachunku bankowego w złotych do obsługi płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz z dnia 31 grudnia 2009 r. na prowadzenie pomocniczego rachunku bankowego w złotych do obsługi finansowej dochodów środków europejskich.

²³ W 2015 r. w zakresie WPR realizowane były płatności w ramach PF 2007-2013 oraz PF 2014-2020.

²⁴ W 2015 r. realizowane płatności w ramach PF 2007-2013 oraz PF 2014-2020.

– złożyły 472 wnioski o korektę zwrotów, z tego 471 wniosków w ramach PF 2007-2013 oraz jeden wniosek w ramach PF 2014-2020.

(dowód: akta kontroli str. 474-476, 487-489, 585-594)

Na koniec 2015 r. 584 instytucje były upoważnione do składania zleceń płatności w BGK, z tego 384 w ramach PF 2007-2013 i 200 instytucji w ramach PF 2014-2020. W 2015 r. Bank nadał uprawnienia do korzystania z systemu BGK-Zlecenia 20 nowym instytucjom. Analizą objęto terminowość przekazania narzędzi uprawniających do dostępu do systemu siedmiu nowym jednostkom²⁵. Stwierdzono, że ich odbiór następował w terminie nie przekraczającym piętnastu dni roboczych od dnia podpisania umowy na korzystanie z systemu²⁶ oraz nie przekroczył 17 dni, licząc od dnia złożenia wniosku o dostęp do systemu.

W trakcie 2015 r. wystąpiły trzy przypadki utrudnień w dostępie do portalu BGK-Zlecenia, które zostały usunięte w trakcie tego samego dnia.

(dowód: akta kontroli str. 490-524, 526-531)

W 2015 r. na rachunku dochodów budżetu środków europejskich zgromadzono 64.465,7 mln zł²⁷. W trakcie roku z rachunku przekazano 64.465,6 mln zł, z tego na rachunek: obsługi płatności dla PF 2007-2013 – 40.675,2 mln zł, a dla PF 2014-2020 – 2.089,7 mln zł, na rachunek płatności WPR – 7.949,5 mln zł, na rachunek obsługi deficytu zwrócono 13.281,7 mln zł, z tytułu rozliczenia budżetu środków europejskich za 2015 r. – 469,1 mln zł, odsetki w kwocie 0,1 mln zł oraz 0,2 mln zł mylnie przekazanych zwrotów. Stan środków na koniec 2015 r. na tym rachunku wyniósł 0,1 mln zł.

(dowód: akta kontroli str. 476-477, 532)

BGK realizował postanowienia umowy dotyczące automatycznego inwestowania środków pozostających na tym rachunku na koniec każdego dnia operacyjnego²⁸. Bank przekazywał środki na lokaty typu overnight, które były zwracane następnego dnia wraz z odsetkami. W 2015 r. z tytułu odsetek pozyskano 146,9 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 477, 533-584)

Analizą objęto 20 dyspozycji Ministra Finansów (z września i listopada 2015 r.) przelewu środków z rachunku dochodów budżetu środków europejskich na rachunki, z których dokonywane były płatności. Stwierdzono, że BGK dokonywał tych operacji bezzwłocznie.

(dowód: akta kontroli str. 477-478, 988-1025)

W okresie objętym kontrolą złożono 96.428 zleceń płatności²⁹ na kwotę 43.573,6 mln zł³⁰, w tym 164 zlecenia w wysokości 35,8 mln zł z terminem płatności przypadającym na rok 2016. W ramach PF 2007-2013 złożono 85.463 zleceń płatności na kwotę 41.778,5 mln zł, w tym 156 zleceń na kwotę 36,2 mln zł z terminem płatności przypadającym na rok 2016. Ponadto 10.965 zleceń na kwotę 2.092,2 mln zł³¹ złożono w ramach PF 2014-2020, w tym termin płatności dla 8 zleceń na kwotę 2,3 mln zł przypadał na 2016 r.

²⁵ Wnioski złożone w ostatniej dekadzie grudnia 2015 r.

²⁶ W tym w sześciu przypadkach odbiór narzędzi uprawniających do korzystania z systemu nie przekroczył 4 dni, w jednym przypadku nastąpiło to po 14 dniach.

²⁷ W tym stan początkowy (zwrot overnight) w wysokości 1,5 mln zł, wpływy roku 2015 – 64.464,0 mln zł oraz odsetki na kwotę 0,1 mln zł.

²⁸ Uwzględniając, że saldo środków na koniec dnia roboczego nie mogło być niższe od 100 tys. zł.

²⁹ Bez zleceń anulowanych.

³⁰ W tym 96.264 zlecenia na kwotę 43.535,1 mln zł złożone i zrealizowane w 2015 r. oraz 164 zlecenia w kwocie 38,5 mln zł złożone w 2015 r., a zrealizowane w 2016 r.

³¹ Bez 1.415 zleceń anulowanych na kwotę 7,0 mln zł.

Zrealizowano 96.524 zlecenia płatności na kwotę 43.714,6 mln zł, z tego 45.081 dotyczyło refundacji poniesionych kosztów (22.723,6 mln zł) oraz 51.443 zaliczek (20.991,0 mln zł). Wśród zrealizowanych w 2015 r. zleceń 260 na kwotę 179,5 mln zł zostało złożonych w 2014 r. W ramach Perspektywy Finansowej:

- 2007-2013 zrealizowano 85.567 zleceń płatności na kwotę 41.624,7 mln zł, z tego 44.963 dotyczyło refundacji poniesionych kosztów (21.101,2 mln zł) oraz 40.604 zaliczek (20.523,5 mln zł); najwyższe zrealizowane płatności obejmowały zadania realizowane w ramach programów: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ) – 19.418,8 (46,7%), Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (POIG) – 6.736,2 mln zł (16,2%), Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (POKL) – 3.150,7 mln zł, Programu Operacyjnego Polski Wschodniej (POPW) – 2.066,3 mln zł (5,0%) oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego (RPO WM) – 1.500,9 mln zł (3,6%); największymi odbiorcami środków unijnych byli dysponenti następujących części budżetu państwa: 34 *Rozwój regionalny* – 17.697,6 mln zł (42,5%), 39 *Transport* – 7.478,3 mln zł (18,0%), 41 *Środowisko* – 4.109,6 mln zł (9,9%) oraz 20 *Gospodarka* – 3.531,7 mln zł (8,5%);
- 2014-2020 zrealizowano 10.957 zleceń płatności na kwotę 2.089,9 mln zł, z tego 118 dotyczyło refundacji poniesionych kosztów (1.622,5 mln zł) oraz 10.839 zaliczek (467,5 mln zł); najwyższe płatności obejmowały zadania realizowane w ramach programów: PO Infrastruktura i Środowisko – 1.596,9 mln zł (76,4%), Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój – 247,9 mln zł (11,9%), Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa – 183,3 mln zł (8,8%); głównymi odbiorcami środków unijnych byli dysponenti następujących części budżetu państwa: 39 *Transport* – 1.596,8 mln zł (76,4%), 34 *Rozwój regionalny* – 225,5 mln zł (10,8%), 44 *Zabezpieczenie społeczne* – 183,3 mln zł (8,8%).

(dowód: akta kontroli str. 479, 620-640, 843)

Sprawdzeniem objęto 600 zleceń płatności na kwotę 4.855,1 mln zł stanowiących 11,1% wartości zleceń zrealizowanych w 2015 r. Objęte próbą płatności zrealizowane były w kwotach wskazanych w zleceniach i w terminach określonych przez Ministra Finansów.

(dowód: akta kontroli str. 482-484, 641-743, 844)

W 2015 r. instytucje dokonały zwrotów płatności ze środków europejskich (bez WPR) na łączną kwotę 2.264,3 mln zł. W zdecydowanej większości zwroty dotyczyły płatności w ramach PF 2007-2013 (2.263,7 mln zł). W ramach PF 2014-2020 kwota dokonanych zwrotów wyniosła 0,6 mln zł. Na koniec grudnia 2015 r. do wyjaśnienia pozostawały zwroty na kwotę 81,8 mln zł. W porównaniu do lat poprzednich ich wartość zmniejszyła się z 437,0 mln zł w 2013 r. do 116,6 mln zł w 2014 r. Ostatnie zwroty zostały przez Bank wyjaśnione już 22 stycznia 2016 r.³² Pomimo stosowanych przez BGK mechanizmów mających na celu zapewnienie prawidłowej identyfikacji zwrotów, instytucje dokonujące tych zwrotów nadal mają problem z przekazywaniem poprawnych i kompletnych informacji zawartych w tytule zwrotu, co powoduje konieczność wzywania beneficjentów do uzupełnienia kompletności danych niezbędnych do identyfikacji zwrotów.

(dowód: akta kontroli str. 484-485, 744-757)

Dyrektor Departamentu Usług Agencyjnych wyjaśniła, iż Bank nie mając żadnego kontaktu z beneficjentem, nie ma wpływu na treść składanej przez niego dyspozycji.

³² W ramach PF 2014-2020 ostatnie zwroty zostały wyjaśnione w dniu 12 stycznia 2016 r.

Obowiązek prawidłowego opisywania zwrotów ciąży na instytucji oraz beneficjencie. Działania mające na celu ułatwienie identyfikacji zlecenia płatności, którego dotyczył zwrot, wprowadzone zostały przez Bank już w 2014 r. i dotyczyły automatycznego zapisywania w zleceniu płatności - w tytule przelewu - numeru zlecenia oraz numeru projektu. Każdy podmiot otrzymujący płatność oraz instytucja posiadają zatem niezbędne informacje, które w przypadku zwrotu środków powinny być zamieszczone w tytule przelewu. Pani Dyrektor podkreśliła, iż w przeciwieństwie do lat poprzednich instytucje i beneficjenci dokonywali zwrotów środków europejskich sukcesywnie w trakcie całego roku i nie nastąpiła ich kumulacja w ostatnich dniach grudnia 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 758-759)

Kwota zwrotów dokonana w dwóch ostatnich dniach 2015 r. wyniosła 82,7 mln zł i była o 44,8% niższa niż w 2014 r. (149,8 mln zł).

(dowód: akta kontroli str. 746)

W 2015 r. nie uległ zmianie, w porównaniu do 2014 r., system udostępniania przez Bank w formie elektronicznej informacji o dokonanych płatnościach dla instytucji, dysponentów części budżetowych oraz Ministra Finansów. Informacje, generowane przez system automatycznie następnego dnia po terminie płatności, były dostępne bezpośrednio w systemie. Dodatkowo użytkownik systemu mógł pobrać dostępne mu dane z rejestrów. Informacje udostępniane były Ministrowi Finansów zbiorczo za kolejne miesiące roku, natomiast dla pozostałych dysponentów części budżetowych i instytucji w terminach i zakresie określonym w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 2012 r.

Analiza terminowości generowania informacji dotyczących złożonych i dokonanych płatności oraz zakresu zawartych w nich danych dla dziesięciu instytucji, pięciu dysponentów budżetu państwa oraz Ministra Finansów we wrześniu i listopadzie 2015 r. potwierdziła, że były one udostępniane w terminach i zakresie merytorycznym zgodnym z wymogami określonymi w tym rozporządzeniu.

(dowód: akta kontroli str. 485-486, 760-793)

Na podstawie składanych przez Bank zapotrzebowań odbywało się finansowanie przez Ministra Finansów zleceń płatności. Środki przekazywane były na rachunek płatności zgodnie z terminarzem płatności dla środków europejskich. Badaniem objęto 20 zapotrzebowań na środki finansowe³³. Stwierdzono, że kwoty ujęte w zapotrzebowaniach uwzględniały stany środków zgromadzonych na rachunku płatności, tj. stan zwrotów należności głównych dokonanych przez beneficjentów (wyjaśnionych) oraz zlecenia anulowane.

(dowód: akta kontroli str. 478, 595-619, 840-842)

W 2015 r. Minister Finansów przekazał do BGK 155 zleceń przelewu środków z rachunku dochodów budżetu środków europejskich na rachunek płatności (z tego 50 wynikających z terminarza płatności³⁴ i 105 z dodatkowych terminów płatności) w ramach PF 2007-2013 oraz 35 zleceń płatności (w tym osiem zleceń wynikających z dodatkowych zleceń) w ramach PF 2014-2020.

(dowód: akta kontroli str. 483-484, 491-495, 522, 524)

W 2015 r. na rachunkach bankowych do obsługi środków europejskich oraz płatności z udziałem środków europejskich dostępne były środki w łącznej kwocie 71.224,2 mln zł. Z rachunków zrealizowano wypłaty na łączną kwotę

³³ Złożonych we wrześniu i listopadzie 2015 r. dla PF 2007-2013 i PF 2014-2020.

³⁴ Terminarz płatności Minister Finansów przekazał do BGK przy piśmie z dnia 8 grudnia 2014 r. dla PF 2007-2013, a dla PF 2014-2020 – 10 lutego 2015 r. (skorygowany i przekazany w dniu 24 lipca 2015 r.).

70.779,7 mln zł, a główne obciążenia (43.582,7 mln zł) dotyczyły programów finansowanych w ramach PF 2007-2013.

Stany środków na poszczególnych rachunkach bankowych do obsługi płatności z udziałem środków europejskich, w tym WPR przedstawiały się następująco:

- w zakresie PF 2007-2013 dostępne były środki w kwocie 44.036,3 mln zł³⁵, w tym stan środków na początek roku wyniósł 1.029,2 mln zł; z rachunku zrealizowano płatności na kwotę 41.624,7 mln zł; dokonano innych wypłat na łączną kwotę 1.958,7 mln zł³⁶ oraz przekazano na rachunek Ministra Finansów w NBP odsetki od lokat typu overnight w kwocie 9,3 mln zł³⁷,
- w zakresie PF 2014-2020 dostępne były środki w kwocie 2.090,3 mln zł³⁸; z rachunku zrealizowano płatności na kwotę 2.090,0 mln zł oraz przekazano do NBP na rachunek Ministra Finansów odsetki od lokat typu overnight w kwocie 8,7 tys. zł,
- na rachunku bankowym w złotych do obsługi środków europejskich WPR w 2015 r. dostępne były środki w wysokości 25.097,6 mln zł, w tym stan środków na początek roku wyniósł 0,4 mln zł³⁹; w trakcie roku z rachunku przekazano środki w wysokości 25.097,0 mln zł, w tym 23.433,8 mln zł dla Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, a 462,8 mln zł dla Agencji Rynku Rolnego oraz przekazano na rachunek Ministra Finansów w NBP odsetki od lokat typu overnight w kwocie 1,5 mln zł.

Na koniec 2015 r. na wyżej wymienionych rachunkach pozostały środki w łącznej kwocie 444,4 mln zł, które zostały przekazane z końcem dnia na lokatę overnight.

(dowód: akta kontroli str. 479-482, 794-839)

Ustalone
nieprawidłowości

Nie stwierdzono nieprawidłowości w realizacji zadań określonych w umowach zawartych z Ministrem Finansów na prowadzenie rachunków bankowych związanych z obsługą bankową dochodów i płatności z budżetu środków europejskich, w tym WPR.

3. Obsługa płatności z budżetu państwa w ramach krajowego współfinansowania

Opis stanu
faktycznego

W 2015 r. Bank realizował zadania w zakresie obsługi płatności z budżetu państwa w ramach krajowego współfinansowania. Zgodnie z art. 192 ust. 4 ustawy o finansach publicznych dysponenti części budżetowych zlecali BGK dokonywanie wypłat środków na współfinansowanie realizacji programów i projektów finansowanych z udziałem środków europejskich i przekazywali środki na rachunek prowadzony przez ten Bank.

W 2015 r., podobnie jak w 2014 r., nie zostały zawarte nowe umowy na prowadzenie rachunków w zakresie współfinansowania krajowego dla realizacji programów i projektów w ramach PF 2007-2013. Nadal obowiązywały cztery umowy zawarte w latach 2009-2010 z dysponentami części budżetowych, tj. Ministrem

³⁵ W tym zasilenia i inne wpływy – 40.734,5 mln zł, zwroty 2.263,7 mln zł, odsetki zrealizowane w 2015 r. z tytułu autoinwestycji 8,9 mln zł.

³⁶ W tym na rachunek przychodów i rozchodów Ministra Finansów przekazano łączną kwotę 1.664,6 mln zł na podstawie „Procedury przekazywania wolnych środków z rachunku do obsługi płatności budżetu środków europejskich na rozliczenie potrzeb pożyczkowych budżetu środków europejskich z lat ubiegłych z wyłączeniem środków dotyczących WPR”.

³⁷ Na kwotę odsetek przekazanych na rachunek Ministra Finansów w NBP za 2015 r. składa się: kwota odsetek za grudzień 2014 r. – 0,8 mln zł oraz suma odsetek za miesiące styczeń-listopad 2015 r. – 8,4 mln zł.

³⁸ W tym zasilenia – 2.089,7 mln zł, zwroty – 0,6 mln zł, odsetki zrealizowane z tytułu autoinwestycji i bieżące – 18,1 tys. zł.

³⁹ W tym środki, które wpłynęły z rachunku dochodów oraz pozostałych wpływów w kwocie 7.698,0 mln zł, z rachunku rozchodów budżetu państwa w wysokości 17.397,9 mln zł, odsetki od lokat typu overnight i bieżących 1,3 mln zł.

Rozwoju Regionalnego⁴⁰, Ministrem Pracy i Polityki Społecznej⁴¹ oraz Ministrem Edukacji Narodowej i Ministrem Zdrowia. W 2015 r. dysponenti składali zlecenia płatności w zakresie Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (POIG), Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ) oraz Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (POKL), Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014 (MFE OG), Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014 (NMF) i Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SPPW). Zgodnie z umowami rachunków w zakresie współfinansowania krajowego, środki na tych rachunkach są nieoprocentowane.

(dowód: akta kontroli str. 845-942)

W 2015 r. tylko Minister Pracy i Polityki Społecznej⁴² zlecił BGK dokonywanie wypłat na współfinansowanie krajowe w ramach PF 2014-2020. W 2015 r. nie wystąpiły żadne płatności w ramach tej umowy.

(dowód: akta kontroli str. 845)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. dysponenti, w związku z realizacją programów operacyjnych w ramach PF 2007-2013 i mechanizmów finansowych, złożyli w BGK w ramach krajowego współfinansowania 1.378 zleceń płatności⁴³ na łączną kwotę 85,6 mln zł, z tego 77,0 mln zł dotyczyło 1.237 zaliczek, a 8,5 mln zł 141 refundacji poniesionych wydatków.

W 2015 r. zrealizowano zlecenia płatności na łączną kwotę 86,1 mln zł, z której 77,6 mln zł dotyczyło 1.244 zaliczek, a 8,5 mln zł 141 refundacji. Płatności te dotyczyły następujących obszarów: POKL – 30,5 mln zł, POLiŚ – 26,1 mln zł, NMF – 17,2 mln zł, POIG – 6,2 mln zł, SPPW – 3,1 mln zł i MFE OG – 3,0 mln zł. Różnica pomiędzy zleceniami złożonymi a zrealizowanymi w 2015 r. wynika z faktu, iż w 2015 r. zrealizowanych zostało siedem zleceń na kwotę 0,5 mln zł złożonych w ostatnich dniach 2014 r. W 2015 r. nie wystąpiły przypadki składania zleceń płatności z terminem realizacji w 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 845-846, 848-863)

W wyniku dokonanej analizy zapotrzebowania na środki⁴⁴ wskazywane w pismach BGK kierowanych do dysponentów, środków przekazywanych przez dysponentów, płatności zrealizowanych przez BGK oraz zapisów analitycznych na poszczególnych kontach dysponentów za 2015 r. stwierdzono, że środki na płatności w ramach krajowego współfinansowania gromadzone były na rachunkach pomocniczych dysponentów w kwotach wynikających ze zleceń płatności.

(dowód: akta kontroli str. 846-847, 853-987)

Na podstawie dokonanego przeglądu zapisów na rachunkach dysponentów części budżetu państwa prowadzonych przez BGK w ramach krajowego współfinansowania ustalono, że na koniec grudnia 2015 r. salda na tych rachunkach wykazywały stany zerowe. Stany środków na koniec poszczególnych miesięcy 2015 r. przedstawiały się następująco:

- na rachunku Ministra Zdrowia – na koniec maja i listopada wyniosły odpowiednio 155,3 tys. zł i 405,2 tys. zł,
- na rachunku Ministra Edukacji Narodowej na koniec marca – 0,3 tys. zł,

⁴⁰ Obecnie Minister Rozwoju.

⁴¹ Obecnie Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

⁴² Umowę w dniu 12 maja 2015 r. podpisał Minister Pracy i Polityki Społecznej – obecnie Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

⁴³ Bez pięciu zleceń anulowanych na kwotę 717,7 tys. zł (w 2014 r. bez 25 zleceń anulowanych na łączną kwotę 853,1 tys. zł).

⁴⁴ Dla sześciu terminów płatności oraz czterech dysponentów.

- na rachunku Ministra Infrastruktury i Rozwoju⁴⁵ – na koniec lutego, września i października odpowiednio 0,7 tys. zł, 0,5 tys. zł i 1,0 tys. zł,
- na rachunku Ministra, Pracy i Polityki Społecznej⁴⁶ – na koniec poszczególnych miesięcy (oprócz września, listopada i grudnia) – od 0,03 tys. zł w maju do 99,2 tys. zł w kwietniu 2015 r.⁴⁷

Na rachunkach dysponentów gromadzone były środki niezbędne do regulowania przez Bank płatności w ramach krajowego współfinansowania, wynikających ze składanych zleceń płatności w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 964)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie obsługi bankowej płatności budżetu państwa w ramach krajowego współfinansowania nie stwierdzono nieprawidłowości.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁸ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Budżetu i Finansów Najwyższej Izby Kontroli.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 7 kwietnia 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Budżetu i Finansów

Kontroler
Andrzej Eisenbart
Główny specjalista kp.

Dyrektor
Stanisław Jarosz

.....
podpis

.....
podpis

⁴⁵ Obecnie Minister Rozwoju.

⁴⁶ Obecnie Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

⁴⁷ W miesiącach niewymienionych stany środków na koniec tych miesięcy były zerowe.

⁴⁸ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096.